

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VAIKO TEISIŲ APSAUGOS PAGRINDŲ ĮSTATYMO  
NR. I-1234 2, 3, 4, 9, 29, 31, 32, 33, 34, 35,  
36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 50 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO  
36<sup>1</sup>, 36<sup>2</sup>, 36<sup>3</sup>, 36<sup>4</sup> STRAIPSNIAIS  
ĮSTATYMAS**

2018 m. d. Nr.

Vilnius

**1 straipsnis. 2 straipsnio pakeitimas**

1. Pakeisti 2 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. **Atvejis** – kompleksinės pagalbos vaikui ir (arba) jo atstovams pagal įstatymą poreikio atsiradimas arba galimas vaiko teisių pažeidimas ir (arba) grėsmės vaikui lygis, nustatytas pagal šį įstatymą.“

2. Pakeisti 2 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. **Fizinė bausmė** – vaiko drausminimas, kai fizinis veiksmas naudojamas fiziniam skausmui, net ir nedideliame, sukelti ar fiziškai kankinti vaiką arba pažeminti jo garbę ir (ar) orumą. Fizinė bausmė nelaikomos valstybės legaliai pagal įstatymą skiriamos ar taikomos bausmės ir kitokios teisėtos poveikio priemonės nepilnamečiams.“

3. Pakeisti 2 straipsnio 7 dalį ir ją išdėstyti taip:

„7. **Mobilioji komanda** – Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba) specialistų grupė, ~~skubiai suteikianti ir organizuojanti vaikui ir~~ **teikianti** į krizę patekusiai šeimai **ir vaikui individualią ar grupinę medicininę, psichologinę, socialinę, teisinę skubią pagalbą ir (ar) kartu bendradarbiaujanti su atvejo vadybininku teikiant tęstinę kompleksinę pagalbą.**“

4. Pakeisti 2 straipsnio 9 dalį ir ją išdėstyti taip:

„9. **Smurtas prieš vaiką** – veikimu ar neveikimu vaikui daromas tiesioginis ar netiesioginis tyčinis fizinis, psichologinis, seksualinis poveikis, jeigu dėl to vaikas mirė, buvo sutrikdyta jo sveikata, normali raida, jam buvo sukeltas skausmas ar pavojus gyvybei, sveikatai, normaliai raidai ar buvo pažeminta vaiko garbė ir (ar) orumas. Smurtu prieš vaiką taip pat laikoma vaiko nepriežiūra. Smurtu nelaikomi **proporcingi** veiksmai, kuriais prieš vaiką panaudojama fizinė jėga ir vaikui sukeliamas fizinis ar psichinis skausmas, kai šiais veiksmais siekiama išvengti didesnio pavojaus vaiko ~~saugumui~~, sveikatai ar gyvybei ir to negalima pasiekti kitomis priemonėmis.“

5. Pakeisti 2 straipsnio 12 dalį ir ją išdėstyti taip:

„12. **Vaiko interesai** – gyvenimas šeimoje su tėvais, giminystės ryšių išlaikymas, sveika ir saugi aplinka ir sąlygos, tenkinančios vaiko individualius poreikius, kurie atitinka vaiko amžių, vystymąsi, gebėjimus ir brandą bei užtikrina tinkamą vaiko raidą ir auklėjimą.“

6. Pakeisti 2 straipsnio 14 dalį ir ją išdėstyti taip:

„14. Kitos šiame įstatyme vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse (toliau – Civilinis kodeksas) ~~ir~~, Lietuvos Respublikos

socialinių paslaugų įstatyme (toliau – Socialinių paslaugų įstatymas) ir **Šeimos stiprinimo įstatyme.**“

## **2 straipsnis. 3 straipsnio pakeitimas**

Pakeisti 3 straipsnio 2 punktą ir jį išdėstyti taip:

„2) psichologinis smurtas – tyčinis sistemingas vaiko teisės į identiškumą pažeidinėjimas, vaiko žeminimas, patyčios, gąsdinimas, **prievartinis vaikų ir tėvų atskyrimas prieš jų valią, išskyrus tuos atvejus, kai įstatymo nustatyta tvarka toks atskyrimas yra būtinas, siekiant apsaugoti vaiką nuo realaus pavojaus jo gyvybei ar sveikatai**, būtinos vaiko normaliai raidai veiklos trikdymas, asocialaus elgesio skatinimas ar kitokia nefizinio kontakto elgsena (veiksmai ar neveikimas), dėl kurios vaikas mirė, buvo sutrikdyta jo sveikata ar normali raida arba sukeltas pavojus vaiko gyvybei, sveikatai, normaliai raidai ar pažeminta vaiko garbė ir (ar) orumas.“

## **3 straipsnis. 4 straipsnio pakeitimas**

Pakeisti 4 straipsnio 15 punktą ir jį išdėstyti taip:

„15) pagalbos viršenybės – vaikui, ~~ypač delinkventinio elgesio atvejais~~, ir jo šeimai užtikrinama pagalbos priemonių viršenybė prieš **baudžiamąsias ir administracines atsakomybės taikymą priemones.**“

## **4 straipsnis. 9 straipsnio pakeitimas**

Pakeisti 9 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

**„9 straipsnis. Vaiko teisė į identiškumą ir jo išsaugojimą**

Vaikas turi teisę į vardą, pavardę, tautybę ir pilietybę, teisę į šeimos bei kitus giminystės, ~~emocinius ir socialinius~~ ryšius, bei jų išsaugojimą, teisę puoselėti savo kalbą, kultūrą, papročius, tradicijas ir teisę į religijos laisvę. Kai ši vaiko teisė pažeidžiama, valstybė suteikia vaiko interesus atitinkančią apsaugą ir paramą, kuri reikalinga, kad vaikas galėtų atkurti prarastus identiškumo elementus.“

## **5 straipsnis. 29 straipsnio pakeitimas**

1. Papildyti 29 straipsnį nauja dalimi ir ją išdėstyti taip:

**„8. Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos ar jos įgalioto teritorinio skyriaus darbuotojų, policijos pareigūnų ar kitų valdžios institucijų darbuotojų neteisėtais veiksmais vaikui ir kitiems šeimos nariams sukelta žala atlyginama Civilinio kodekso 6.271 straipsnio nustatyta tvarka.“**

2. Papildyti 29 straipsnį nauja dalimi ir ją išdėstyti taip:

**„9. Tėvai, kiti įstatyminiai vaiko atstovai dėl Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos ar jos įgalioto teritorinio skyriaus darbuotojų, policijos pareigūnų ar kitų valdžios institucijų darbuotojų neteisėtų veiksmų turi teisę kreiptis į Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos kontrolierių, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių ir kitas institucijas, turinčias teisę nagrinėti tokio pobūdžio skundus. Šių institucijų sprendimai gali būti skundžiami teismui.“**

## **6 straipsnis. 31 straipsnio pakeitimas**

1. Pakeisti 31 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Vaiko tėvai ar kiti vaiko atstovai pagal įstatymą turi teisę ir pareigą atstovauti savo vaikui be atskiro įgaliojimo ir gauti informaciją, susijusią su jų vaiku, dalyvauti ir būti išklausyti dėl sprendimų, susijusių su jų vaiku, išskyrus atvejus, kai tai apribota įstatymu. **Kai Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba ar kiti juridiniai ar fiziniai asmenys renka ar gauna bet kokius su vaiku susijusius duomenis, tėvai ar kiti vaiko atstovai pagal įstatymą prieš duomenų rinkimą turi būti informuojami apie duomenų rinkimą.**“

2. Pakeisti 31 straipsnio 7 dalį ir ją išdėstyti taip:

„7. Vaiko tėvai ar kiti vaiko atstovai pagal įstatymą pasirūpina, kad **priešmokyklinio amžiaus** vaikas ~~iki 6 metų~~ be objektyvios būtinybės neliktų ~~be vyresnių kaip 14 metų asmenų priežiūros~~ **vienas aplinkoje, kurioje, atsižvelgiant į jo amžių bei brandą, gali kilti realus pavojus vaiko sveikatai ar gyvybei.**“

3. Pakeisti 31 straipsnio 8 dalį ir ją išdėstyti taip:

„8. Tėvai ar kiti vaiko atstovai pagal įstatymą ~~turi bendradarbiauti su, sveikatos priežiūrą~~ **priežiūros** ar kitokią pagalbą vaikui, jo tėvams ar kitiems vaiko atstovams pagal įstatymą ~~teikiančiais specialistais~~ **teikiantys specialistai**, vaiko mokyklos ~~vadovu~~ **vadovai**, ~~kitu kiti~~ švietimo paslaugų ~~teikėju~~ **teikėjai**, ~~mokytojais~~ **mokytojai**, ~~kitais specialistais~~ **kiti specialistai**, ~~teikiančiais~~ **teikiantys** specialiąją, psichologinę, socialinę pedagoginę, specialiąją pedagoginę pagalbą, ~~atsižvelgti į jų rekomendacijas kartu bendradarbiauja~~ **vaiko teisių užtikrinimo srityje, atsižvelgdami į Konstitucijoje įtvirtintą tėvų teisę auklėti vaikus pagal savo įsitikinimus.**“

#### 7 straipsnis. 32 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 32 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„**32 straipsnis. Kitų asmenų įgaliojimas atstovauti vaikui**

1. Draudžiama vaiko tėvams asmenines teises ir pareigas perduoti kitiems asmenims.

2. Kitiems vaiko atstovams įstatymu nustatytas teises ir pareigas perduoti kitiems asmenims galima tik įstatymų nustatytais atvejais ir tvarka.“

#### 8 straipsnis. 33 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 33 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Atsiradus vaiko funkcionavimo ir socialinės aplinkos rizikos veiksniams bei rizikos veiksniams, susijusiems su vaiko tėvais ir jų santykiais su vaiku, kai nėra **realaus** pavojaus vaiko ~~saugumui~~, sveikatai ar gyvybei, **kurio neįmanoma pašalinti kitomis priemonėmis**, prioritetas taikomas vaiko išsaugojimui šeimoje, teikiant vaikui ir jo tėvams šio ir kitų įstatymų nustatyta tvarka prevencinę ir (ar) kompleksinę pagalbą.“

#### 9 straipsnis. 34 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 34 straipsnio 6 dalį ir ją išdėstyti taip:

„6. Savivaldybėje šeimoms ir vaikų besilaukiančioms vienišoms motinoms sudaromos galimybės dalyvauti ~~pozityviosios~~ **tėvystės** mokymuose, šeimos įgūdžius ugdančiose ir palaikančiose programose. Šiuose mokymuose dalyvavusių asmenų vaikams savivaldybės gali suteikti pirmumo teisę gauti ikimokyklinio ugdymo paslaugas. Savivaldybė kuria ar prisideda prie programų, kurių paskirtis yra mokyti smurtaujančius asmenis nesmurtinio elgesio, siekiant pakeisti smurtinės elgsenos modelius, kūrimo, taip pat sudaromos sąlygos organizuoti mokymus specialistams, dirbantiems su smurto veiksmų aukomis arba tokių veiksmų vykdytojais, smurto prevencijos ir jo atvejų nustatymo. Savivaldybė steigia ir remia vaikų dienos centrus, teikia

konsultacijas, informaciją šeimoms dėl joms būtinos pagalbos gavimo, taip pat sudaro galimybes vaikus auginančioms šeimoms, kurios susiduria su krizėmis dėl šeimoje kylančių konfliktų, pasinaudoti savivaldybės organizuojamu ir teikiamu pirminės teisinės pagalbos teikimu ir Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatyme numatytu valstybės užtikrinamu neteisminiu taikinamuoju tarpininkavimu.“

### **10 straipsnis. 35 straipsnio pakeitimas**

1. Pakeisti 35 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Švietimo, asmens sveikatos priežiūros, vaiko teisių apsaugos, socialinių paslaugų, teisėsaugos ir kitų institucijų darbuotojai, taip pat kiti asmenys, turintys duomenų apie ~~galimą vaiko teisių pažeidimą, nurodytą šio įstatymo 29 straipsnio 2 dalyje, taip pat apie vaiko elgesį, keliantį pavojų jo sveikatai ir gyvybei, arba apie likusius be tėvų globos nepilnamečius vaikus ar būtinumą ginti nepilnamečių teises ir teisėtus interesus (dėl piktnaudžiavimo tėvų valdžia, smurto prieš vaiką, tėvų ligos, mirties, išvykimo ar dingimo, tėvų atsisakymo atsiimti vaikus iš mokymo, auklėjimo ar gydymo įstaigų ar panašių priežasčių), privalo apie tai nedelsdami informuoti policiją ir (ar) Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybą ar jos įgaliotą teritorinį skyrį pagal vaiko ar savo gyvenamąją vietą.~~“

2. Pakeisti 35 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Asmens, pateikusio šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytą informaciją, raštu ar žodžiu aiškiai išreikštu pageidavimu turi būti išlaikytas jo anonimiškumas prieš trečiuosius asmenis, išskyrus ikiteisminio tyrimo institucijas, prokuratūrą ir teismus. Ši nuostata netaikoma šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytų institucijų, įstaigų, organizacijų darbuotojams. Asmens, pateikusio šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytą informaciją, tapatybė gali būti atskleista ir tada, kai nustatoma, kad buvo suteikta melaginga informacija. **Už žinomai melagingą pranešimą apie vaiko teisių pažeidimą yra taikoma administracinė atsakomybė.**“

### **11 straipsnis. 36 straipsnio pakeitimas**

Pakeisti 36 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

**„36 straipsnis. Reagavimas į pranešimą apie galimą vaiko teisių pažeidimą**

1. ~~Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba ar jos įgaliotas teritorinis skyrius, gavęs žodžiu, raštu ar bet kokiomis nuotolinio ryšio priemonėmis pranešimą apie galimą vaiko teisių pažeidimą, kuo skubiau, tačiau ne vėliau kaip per tris darbo dienas nuo pranešimo gavimo, pradeda nagrinėti pranešimą ir susitinka su vaiku, užsitikrindamas galimybę pabendrauti su juo be apribojimų, jeigu yra poreikis, — nedalyvaujant vaiko atstovams pagal įstatymą, atsižvelgęs į vaiko amžių ir brandą išklauso vaiką jam priimtiniu būdu apie galimą jo teisių pažeidimą, taip pat įvertina vaiko gyvenamąją ir socialinę aplinką bei vaiko santykius su jo tėvais ar kitais vaiko atstovais pagal įstatymą. Jeigu yra įtarimų, kad vaikas patyrė smurtą, vaikas pagal poreikį turi būti išklaustas psichologo. Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba ar jos įgaliotas teritorinis skyrius, atlikęs šioje dalyje nurodytus veiksmus šio įstatymo 38 straipsnyje nustatyta tvarka, nustato grėsmės vaikui lygį. Jeigu Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba ar jos įgaliotas teritorinis skyrius nenustato galimų vaiko teisių pažeidimų ir pavojaus vaiko saugumui, sveikatai ir gyvybei, jis priima sprendimą baigti pranešimo nagrinėjimą.~~

2. ~~Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba ar jos įgaliotas teritorinis skyrius, reaguodamas į pranešimą apie galimą smurto prieš vaiką naudojimą, galimai kilusį pavojų vaiko saugumui, sveikatai, gyvybei ar vaiko buvimą jam nesaugioje aplinkoje, visus šio straipsnio 1~~

dalyje nurodytus veiksmus privalo atlikti pranešimo gavimo dieną, tačiau ne vėliau kaip per 6 valandas nuo pranešimo gavimo momento.

3. Policijos pareigūnai, įvykio vietoje nustatę vaiko buvimą jam nesaugioje aplinkoje, privalo nedelsdami imtis veiksmų užtikrinti vaiko saugumą ir apie įvykį nedelsdami, tačiau ne vėliau kaip kitą dieną, informuoti Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybą ar jos įgaliotą teritorinį skyrių.

4. Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba ar jos įgaliotas teritorinis skyrius, nustatęs vaiko buvimą jam nesaugioje neutralioje aplinkoje, kuri kelia pavojų vaiko saugumui, sveikatai ar gyvybei, skubiai paima vaiką iš jam nesaugios neutralios aplinkos, prireikus pasitelkdamas policijos pareigūnus, kai gali kilti (kyla) grėsmė vaiko, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos ar jos įgalioto teritorinio skyriaus darbuotojų ar kitų asmenų, dalyvaujančių paimant vaiką, gyvybei ar sveikatai ir būtina užtikrinti jų saugumą, ir imasi veiksmų dėl vaiko grąžinimo jo tėvams ar kitiems jo atstovams pagal įstatymą. Nustatęs, kad vaikas negali būti grąžintas jo tėvams ar kitiems jo atstovams pagal įstatymą dėl to, kad gali kilti realus pavojus vaiko saugumui, sveikatai ar gyvybei, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba ar jos įgaliotas teritorinis skyrius, konstatavęs antrąją grėsmės vaikui lygį, imasi šio straipsnio 5 dalies 1–4 punktuose nurodytų veiksmų.

5. Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba ar jos įgaliotas teritorinis skyrius, nustatęs realų pavojų vaiko saugumui, sveikatai, gyvybei jo gyvenamojoje aplinkoje ir antrąją grėsmės vaikui lygį, skubiai laikinai paima vaiką iš jam nesaugios aplinkos, pasitelkdamas policijos pareigūnus dėl šio straipsnio 4 dalyje nurodytų aplinkybių, ir imasi šių veiksmų:

- 1) užtikrina vaiko laikiną apgyvendinimą šio įstatymo 43 straipsnyje nustatyta tvarka;
- 2) vadovaudamasis šio įstatymo 37 straipsniu, inicijuoja atvejo vadybos procesą ir teikia prašymą Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos vadovui ar jo įgaliotam asmeniui dėl mobiliosios komandos sudarymo;
- 3) vadovaudamasis šio įstatymo 42 straipsniu, ne vėliau kaip per 3 darbo dienas Civilinio kodekso 3.254<sup>+</sup> straipsnyje nustatyta tvarka kreipiasi į teismą dėl leidimo paimti vaiką iš jo tėvų ar vaiko atstovų pagal įstatymą išdavimo;
- 4) teismui priėmus nutartį leisti paimti vaiką iš jo tėvų ar kitų jo atstovų pagal įstatymą, šio įstatymo 42 straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka teikia savivaldybės administracijos direktoriui nurodymą nustatyti vaikui laikinąją globą (rūpybą) ir paskirti konkretų laikinąjį globėją (rūpintoją).

1. Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba ar jos įgaliotas teritorinis skyrius, gavęs žodžiu, raštu ar bet kokiomis nuotolinio ryšio priemonėmis pranešimą apie daromą ar padarytą vaiko teisių pažeidimą, kuo skubiau, tačiau ne vėliau kaip per tris darbo dienas nuo pranešimo gavimo, pradeda nagrinėti pranešimą. Į pranešimą apie vaikui kilusį realų ir tiesioginį pavojų jo sveikatai, gyvybei yra reaguojama nedelsiant (pranešimo gavimo dieną, tačiau ne vėliau kaip per 6 valandas nuo pranešimo gavimo momento).

2. Pranešimą apie vaiko teisių pažeidimą nagrinėja Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba ar jos įgaliotas teritorinis skyrius.

3. Nagrinėjant pranešimą yra susitinkama su šeima jos gyvenamojoje aplinkoje, yra išklausomas vaikas ir tėvai ar atstovai pagal įstatymą, o taip pat gali būti išklausyti ir kiti asmenys, tame tarpe švietimo bei ugdymo įstaigų pedagogai, sveikatos priežiūros įstaigų darbuotojai, socialiniai darbuotojai, jei nagrinėjančio pranešimą asmens manymu šie asmenys gali turėti informacijos, kuri bus reikšminga pranešimo nagrinėjimui.

Visas pranešimo nagrinėjimo procesas, nepažeidžiant asmens duomenų apsaugą reglamentuojančių teisės aktų, yra fiksuojamas naudojant tarnybines garso ir (arba) vaizdo įrašymo priemones. Apie pranešimo nagrinėjimo proceso fiksavimą garso ar vaizdo įrašymo priemonėmis asmenys, dalyvaujantys pranešimo nagrinėjimo procese, yra išspėjami.

4. Jeigu Valstybė vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba ar jos įgaliotas teritorinis skyrius, atlikęs 36 straipsnio 3 dalyje nurodytus veiksmus, įsitikina, jog pranešimas apie padarytą ar daromą vaiko teisių pažeidimą yra nepagrįstas, jis priima sprendimą baigti pranešimo nagrinėjimą.

5. Jei Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba ar jos įgaliotas teritorinis skyrius, atlikęs 36 straipsnio 3 dalyje nurodytus veiksmus, nustato, jog pranešimas apie padarytą ar daromą vaiko teisių pažeidimą yra pagrįstas, bet nėra realaus ir tiesioginio pavojaus vaiko sveikatai ar gyvybei, jis šio įstatymo 38 straipsnyje nustatyta tvarka inicijuoja vaiko ir šeimos poreikių vertinimą.

6. Paaškęs, kad egzistuoja kompleksinės pagalbos vaikui ir šeimai poreikis, šio įstatymo 41 straipsnyje nustatyta tvarka inicijuojamas atvejo vadybos procesas, kurio metu yra įvertinamas kompleksinės pagalbos vaikui ir šeimai poreikis Vyriausybės įgaliotos institucijos nustatyta tvarka.

7. Jei Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba ar jos įgaliotas teritorinis skyrius, nustato, jog vaiko gyvenamojoje aplinkoje egzistuoja realus ir tiesioginis pavojus vaiko sveikatai ar gyvybei, kuris negali būti pašalintas kitais būdais, jis 36<sup>3</sup> straipsnyje nustatyta tvarka paima vaiką iš jo atstovų pagal įstatymą.

8. Policijos pareigūnai, įvykio vietoje nustatę daromą ar padarytą vaiko teisių pažeidimą, privalo apie įvykį nedelsdami, tačiau ne vėliau kaip kitą dieną, informuoti Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybą ar jos įgaliotą teritorinį skyrių. Jei vaiko gyvenamojoje aplinkoje egzistuoja realus ir tiesioginis pavojus vaiko sveikatai ar gyvybei, policijos pareigūnai, privalo nedelsdami imtis veiksmų užtikrinti vaiko saugumą.“

## 12 straipsnis. Įstatymo papildymas 36<sup>1</sup> straipsniu

Papildyti įstatymą 36<sup>1</sup> straipsniu ir jį išdėstyti taip:

„36<sup>1</sup> straipsnis. Vaiko paėmimas iš nesaugios aplinkos, kuri nėra vaiko gyvenamoji vieta

1. Policijos pareigūnai, įvykio vietoje radę vaiką be tėvų ar kitų asmenų, kuriems vaikas yra patikėtas prižiūrėti, globos arba nustatę vaiko buvimą nesaugioje aplinkoje, kuri nėra vaiko gyvenamoji vieta, privalo nedelsdami imtis veiksmų užtikrinti vaiko saugumą, paimti vaiką iš nesaugios aplinkos, kuri nėra vaiko gyvenamoji vieta, ir imtis veiksmų grąžinti vaiką tėvams ar kitiems atstovams pagal įstatymą.

2. Jei vaiko grąžinti yra neįmanoma dėl to, kad tėvai arba turimas vienintelis iš tėvų yra dingę ir jų ieškoma (kol teismas tėvus pripažins nežinia kur esančiais arba paskelbs mirusiais) arba tėvai arba turimas vienintelis iš tėvų laikinai negali rūpintis vaiku dėl abiejų tėvų ar vieno iš jų ligos, suėmimo, baudmės atlikimo ar kitų svarbių priežasčių ar dėl to, kad grąžinus vaiką gali kilti realus ir tiesioginis pavojus vaiko sveikatai ar gyvybei, vaikas perduodamas Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybai ar jos įgaliotam teritoriniam skyriui. Jeigu su vaiku yra kiti vaiko šeimos nariai ar giminaičiai, pagal savo amžių ir sveikatos būklę galintys ir sutinkantys prižiūrėti vaiką, yra laikoma, jog vaikas yra patikėtas jiems prižiūrėti, nebent būtų nustatyta kitaip.

3. Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba ar jos įgaliotas teritorinis skyrius, nustatęs vaiko buvimą jam nesaugioje aplinkoje, kuri nėra vaiko gyvenamoji vieta,

ir kurioje kyla realus ir tiesioginis pavojus vaiko sveikatai ar gyvybei, skubiai paima vaiką, ir nedelsiant imasi veiksmų dėl vaiko grąžinimo jo tėvams ar kitiems jo atstovams pagal įstatymą.

4. Kai kyla grėsmė vaiko, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos ar jos įgalioto teritorinio skyriaus darbuotojų ar kitų asmenų, dalyvaujančių paimant vaiką iš nesaugios aplinkos, kurios nėra vaiko gyvenamoji vieta, gyvybei ar sveikatai ir būtina užtikrinti jų saugumą, šiam procesui užtikrinti yra pasitelkiami policijos pareigūnai.

5. Nustatęs, kad vaikas negali būti grąžintas vaiko tėvams ar vaiko atstovams pagal įstatymą dėl to, kad tėvai arba turimas vienintelis iš tėvų yra dingę ir jų ieškoma (kol teismas tėvus pripažins nežinia kur esančiais arba paskelbs mirusiais) arba tėvai arba turimas vienintelis iš tėvų laikinai negali rūpintis vaiku dėl abiejų tėvų ar vieno iš jų ligos, suėmimo, bausmės atlikimo ar kitų svarbių priežasčių arba dėl to, kad gali kilti realus ir tiesioginis pavojus vaiko sveikatai ar gyvybei, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba ar jos įgaliotas teritorinis skyrius, imasi šio įstatymo 36<sup>3</sup> straipsnio 1 dalyje nurodytų veiksmų.“

#### **13 straipsnis. Įstatymo papildymas 36<sup>2</sup> straipsniu**

Papildyti įstatymą 36<sup>2</sup> straipsniu ir jį išdėstyti taip:

„36<sup>2</sup> straipsnis. Vaiko paėmimo iš vaiko atstovų pagal įstatymą principai

1. Vaikas priverstinai gali būti paimamas iš jo tėvų ar vaiko atstovų pagal įstatymą tik tuo atveju, jei tai yra proporcinga priemonė, būtina siekiant išvengti realaus ir tiesioginio pavojaus vaiko gyvybei, sveikatai, ir šis pavojus negali būti pašalinamas kitomis priemonėmis.

2. Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos sprendimas paimti vaiką iš jo tėvų ar vaiko atstovų pagal įstatymą CK 3.254<sup>1</sup> straipsnio nustatyta tvarka visais atvejais turi būti pagrįstas ir motyvuotas, be kita to, nurodant ir aplinkybes, kodėl vaiko nebuvo įmanoma apsaugoti kitais būdais.

3. Vaiko paėmimo iš jo tėvų ar vaiko atstovų pagal įstatymą metu privalo dalyvauti tėvai ar vienas iš tėvų, ar vaiko atstovų pagal įstatymą.

4. Vaiko paėmimas iš saugios aplinkos negalimas.

5. Vaiko paėmimo iš jo tėvų ar vaiko atstovų pagal įstatymą atveju vaikas yra perduodamas kitam vaiko atstovui pagal įstatymą arba šeimos nariui, arba giminaičiui, kuris pagal savo amžių ir sveikatos būklę gali pasirūpinti vaiku ir sutinka laikinai globoti vaiką.

6. Vaiko laikino apgyvendinimo pas laikiną globėją, o taip pat nukreipimo į sveikatos priežiūros įstaigą, kai reikia ištirti vaiko sveikatos būklę ar suteikti jam sveikatos priežiūros paslaugas, atveju yra užtikrinama vieno iš tėvų, kurio elgesys nekelia realaus ir tiesioginio pavojaus vaiko gyvybei ar sveikatai, galimybė būti kartu su vaiku.“

#### **14 straipsnis. Įstatymo papildymas 36<sup>3</sup> straipsniu**

Papildyti įstatymą 36<sup>3</sup> straipsniu ir jį išdėstyti taip:

„36<sup>3</sup> straipsnis. Vaiko paėmimas iš jo atstovų pagal įstatymą, kai kyla realus ir tiesioginis pavojus vaiko sveikatai ar gyvybei.

1. Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos ar jos įgalioto teritorinio skyriaus mobiliosios komandos specialistas, nustatęs realų ir tiesioginį pavojų vaiko sveikatai, gyvybei jo gyvenamojoje aplinkoje, kuris negali būti pašalintas kitais būdais, skubiai laikinai paima vaiką iš jam nesaugios aplinkos, esant reikalui pasitelkdamas policijos pareigūnus dėl 36<sup>1</sup> straipsnio 4 dalyje nurodytų aplinkybių, ir imasi šių veiksmų:

1) laikydamasis 36<sup>2</sup> straipsnio 5 dalyje nustatyto principo užtikrina vaiko laikiną apgyvendinimą šio įstatymo 43 straipsnyje nustatyta tvarka;

2) vadovaudamasis šio įstatymo 37 ir 38 straipsniais, inicijuoja pagalbos vaikui ir šeimai poreikio vertinimą ir atvejo vadybos procesą;

3) teikia motyvuotą siūlymą Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybai ar jos įgaliotam teritoriniam skyriui dėl kreipimosi į teismą dėl leidimo paimti vaiką iš jo tėvų ar vaiko atstovų pagal įstatymą išdavimo;

2. Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba ar jos įgalioto teritorinis skyrius, vadovaudamasis šio įstatymo 42 straipsniu, ne vėliau kaip per 3 darbo dienas Civilinio kodekso 3.254<sup>1</sup> straipsnyje nustatyta tvarka kreipiasi į teismą dėl leidimo paimti vaiką iš jo tėvų ar vaiko atstovų pagal įstatymą išdavimo bei Civiliniame kodekse nustatytais atvejais organizuoja laikinosios globos (rūpybos) vaikui nustatymą.“

#### 15 straipsnis. Įstatymo papildymas 36<sup>4</sup> straipsniu

Papildyti įstatymą 36<sup>4</sup> straipsniu ir jį išdėstyti taip:

„36<sup>4</sup> straipsnis. Vaiko paėmimas iš tėvų ar vaiko atstovų pagal įstatymą, kai jie sistemingai piktnaudžiauja tėvų valdžia, o visos kompleksinės pagalbos priemonės yra nevaisingos

Jei atvejo vadybos metu paaiškėja, kad vaiko tėvai ar kiti vaiko atstovai pagal įstatymą nesirūpina vaiku, netinkamai auklėja naudodami smurtą ar kitaip sistemingai piktnaudžiauja tėvų valdžia, ir dėl to kyla realus pavojus vaiko fiziniam, protiniam, dvasiniam, doroviniam vystymuisi, vaiko sveikatai ar gyvybei, o visos šeimai teiktos kompleksinės pagalbos priemonės yra neveiksmingos dėl to, kad tėvai vengia atlikti savo pareigas, esant motyvuotam atvejo vadybininko siūlymui Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba ar jos įgaliotas teritorinis skyrius gali kreiptis į teismą dėl laikino ar neterminuoto tėvų valdžios apribojimo Civilinio Kodekso 3.180 straipsnyje nustatyta tvarka.“

#### 16 straipsnis. 37 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 37 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. ~~Atvejo vadyba taikoma paaiškęjus pranešimo apie galimą vaiko teisių pažeidimą pagrindumui ir nustatčius vieną iš šio įstatymo 38 straipsnyje apibrėžtų grėsmės vaikui lygių. Visais atvejais su šeima dirba atvejo vadybininko sudaryta specialistų komanda, kurioje turi pareigą dalyvauti atvejo vadybininko kviečiami sveikatos priežiūros, švietimo, socialines paslaugas toje savivaldybėje teikiančių įstaigų, atitinkamų teisėsaugos institucijų atstovai ar kitų sričių specialistai pagal vaiko poreikius. Tai pat gali būti kviečiami dalyvauti vietos bendruomenės ir nevyriausybių organizacijų atstovai.~~

2. Pakeisti 37 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. ~~Vaikams, kurių atvejui nepriskiriamas vienas iš šio įstatymo 38 straipsnyje apibrėžtų grėsmės vaikui lygių ir netaikoma atvejo vadyba (patiriantiems socialinius sunkumus, turintiems specialiųjų poreikių, teisę pažeidusiems vaikams ar kitais atvejais), turi būti taikoma atvejo vadyba, taip pat įstatymu taip pat garantuojama kompleksinė pagalba. Ši pagalba taip pat teikiama tokių vaikų tėvams ir kitiems jų atstovams pagal įstatymą, teikiant būtinas paslaugas, jeigu yra poreikis, – kompleksinę ilgalaikę pagalbą.~~

3. Pakeisti 37 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Atvejo vadybą sudaro:

1) šeimos poreikių dėl pagalbos teikimo ir socialinės rizikos lygio šeimoje vertinimas, pagalbos organizavimas, vaiko individualių poreikių ir šeimos socialinės aplinkos, rizikų ir galimų pagalbos šaltinių įvertinimas;

2) pagalbos plano sudarymas **pagal poreikio lygį**;

3) pagalbos plano įgyvendinimas;

4) šeimos stebėseną;

5) periodinis pagalbos plano peržiūrų organizavimas, ~~tačiau~~ ne rečiau kaip kartą per pusmetį, ~~jeigu nustatytas pirmasis grėsmės vaikui lygis, o jeigu nustatytas antrasis grėsmės vaikui lygis~~ **o kai yra motyvuotas tėvų prašymas – ne vėliau kaip per 60 dienų. Jeigu vaikas paimtas iš jo tėvų ar kitų vaiko atstovų pagal įstatymą, pagalbos planas peržiūrimas išnykus realiam pavojui vaiko sveikatai ar gyvybei, bet** ne vėliau kaip po 60 dienų **nuo vaiko paėmimo momento**, paskesnius kartus – ne rečiau kaip kartą per keturis mėnesius, pagalbos plano įgyvendinimo įvertinimas. Jeigu yra poreikis, pagalbos plano peržiūros gali būti atliekamos ir dažniau, negu nurodyta šiame punkte.“

4. Pakeisti 37 straipsnio 6 dalį ir ją išdėstyti taip:

~~„6. Nepriklausomai nuo grėsmės vaikui lygio nustatymo, bet~~ **Bet** kuriuo atveju vadybos proceso etapu, jeigu iškyla realus pavojus vaiko ~~saugumui~~, sveikatai ar gyvybei, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba ar jos įgaliotas teritorinis skyrius turi imtis skubių veiksmų, nurodytų šio įstatymo 36<sup>3</sup> straipsnio 5 ~~1~~ dalyje.“

### **17 straipsnis. 38 straipsnio pakeitimas**

Pakeisti Įstatymo 38 straipsnį, išdėstant jį nauja redakcija:

#### ~~„38 straipsnis. Grėsmės vaikui lygiai~~

~~1. Grėsmės vaikui lygiai yra du: pirmojo ir antrojo lygio grėsmės. Grėsmės vaikui lygių kriterijus ir Grėsmės vaikui lygio nustatymo tvarkos aprašą tvirtina socialinės apsaugos ir darbo ministras.~~

~~2. Pirmasis grėsmės vaikui lygis nustatomas, kai Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba ar jos įgaliotas teritorinis skyrius nenustato pavojaus vaiko saugumui, sveikatai ar gyvybei, tačiau nustato vaiko funkcionavimo ir socialinės aplinkos rizikos veiksniai bei rizikos veiksniai, susijusius su vaiko tėvais ar kitais jo atstovais pagal įstatymą ir jų santykiais su vaiku, ir kai vaiko tėvai ar kiti jo atstovai pagal įstatymą neužtikrina vaiko teisių ir teisėtų interesų.~~

~~3. Antrasis grėsmės vaikui lygis nustatomas, kai Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba ar jos įgaliotas teritorinis skyrius nustato pavojų vaiko saugumui, sveikatai ar gyvybei, kuris yra susijęs su vaiko funkcionavimo ir socialinės aplinkos rizikos veiksniais bei rizikos veiksniais, susijusiais su vaiko tėvais ar kitais jo atstovais pagal įstatymą ir jų santykiais su vaiku.~~

### **38 straipsnis. Pagalbos vaikui ir šeimai poreikio vertinimas**

#### **1. Pagalbos vaikui ir šeimai poreikis vertinamas:**

1) tėvų prašymu;

2) švietimo ir ugdymo įstaigų pedagogų, sveikatos priežiūrų įstaigų darbuotojų ar socialinių darbuotojų iniciatyva, jiems einant savo tiesiogines pareigas;

3) Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos ar jos įgalioto teritorinio skyriaus mobiliosios komandos specialistams 36 straipsnyje nustatyta tvarka nustačius, jog yra padarytas vaiko teisių pažeidimas ir egzistuoja pagalbos vaikui ir šeimai teikimo poreikis.

2. Pirminį vaiko ir šeimos vertinimą atlieka socialinis darbuotojas, paskirtas savivaldybės socialinių paslaugų įstaigos ar kitos įstaigos, kuriai savivaldybė suteikė įgaliojimus teikti socialines paslaugas šeimoms savivaldybėje, vadovo ar jo įgalioto asmens. Įvertinęs vaiko ir šeimos poreikius ir nustatęs pagalbos poreikį, dalyvaujant tėvams jis priima sprendimą dėl pagalbos vaikui ir šeimai bei su tuo susijusių paslaugų teikimo. Socialinis pedagogas teikia pagalbą vaikui ir šeimai Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo nustatyta tvarka.

3. Paaškęs, kad egzistuoja kompleksinės pagalbos vaikui ir šeimai poreikis, atvejis yra perduodamas savivaldybės, kurioje yra vaiko gyvenamoji vieta, atvejo vadybininkui, kuris per 30 dienų atlieka išsamų vaiko ir šeimos poreikių vertinimą.

4. Atvejo vadybininkas, atlikęs išsamų vaiko ir šeimos poreikių vertinimą, ir nustatęs kompleksinės pagalbos vaikui ir šeimai būtinybę, inicijuoja atvejo vadybą ir 39 straipsnyje nustatyta tvarka organizuoja vaikui ir šeimai būtinų paslaugų teikimą.“

### 18 straipsnis. 39 straipsnio pakeitimas

Pakeisti Įstatymo 39 straipsnį, išdėstant jį nauja redakcija:

#### **„39 straipsnis. Veiksmai nustačius pirmąją grėsmę vaikui lygi**

1. Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba ar jos įgaliotas teritorinis skyrius, nustatęs pirmąją grėsmę vaikui lygi, socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatyta tvarka ne vėliau kaip kitą darbo dieną inicijuoja atvejo vadybininko paskyrimą.

2. Atvejo vadybininkas per 7 darbo dienas nuo jo paskyrimo dienos organizuoja atvejo nagrinėjimo posėdį, į kurį kviečia Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos ar jos įgalioto teritorinio skyrius atstovą, taip pat pagal poreikį:

1) socialinį darbuotoją, dirbantį su šeimomis, patiriančiomis socialinę riziką, sveikatos priežiūros įstaigos specialistą, švietimo įstaigos, kurioje vaikas yra ugdomas, atstovą, policijos pareigūną, kitus specialistus. Posėdyje gali dalyvauti bendruomenės ir nevyriausybinių organizacijų atstovai, kiti asmenys, galintys suteikti informaciją apie vaiką ir šeimą ar kitaip padėti vaikui ir šeimai, jeigu jie pasirašo konfidencialumo pasižadėjimą;

2) vaiką ir jo tėvus ar kitus jo atstovus pagal įstatymą.

3. Nagrinėjant atvejį išklausiama vaiko nuomonė (jeigu jis dalyvauja) arba vaiko nuomonę pateikia Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba ar jos įgaliotas teritorinis skyrius, taip pat išklausomi vaiko tėvų ar kitų jo atstovų pagal įstatymą paaiškinimai arba šie paaiškinimai pateikiami raštu.

4. Nagrinėjant atvejį dėl pirmojo grėsmės vaikui lygio, atvejo vadyba vykdoma ir pagalbos planas sudaromas šio įstatymo 37 ir 41 straipsniuose nustatyta tvarka.

5. Atvejo vadybos metu atliekant pagalbos plano peržiūrą ir paaškęs, kad krizė šeimoje gilėja, vaiko tėvai ar kiti jo atstovai pagal įstatymą nededa pastangų ir nekeičia elgesio ir toliau vengia atlikti savo pareigas, nesirūpina vaiko saugumu ir jo auklėjimu, piktnaudžiauja tėvų valdžia, vaiko tėvai ar kiti vaiko atstovai pagal įstatymą gali būti įspėjami dėl atsakomybės jiems taikymo. Pagalbos plano peržiūros metu nustačius, kad situacijai nesikeičiant kyla pavojus vaiko saugumui, sveikatai ar gyvybei, gali būti nustatomas antrasis grėsmės vaikui lygis ir atliekami šio įstatymo 40 straipsnyje nustatyti veiksmai.

6. Atvejo vadybos metu atliekant pagalbos plano peržiūrą ir paaškęs, kad vaiko tėvai ar kiti vaiko atstovai pagal įstatymą pakeitė elgesį, tinkamai rūpinasi vaiko saugumu, auklėjimu ir priežiūra, pagalbos plano peržiūros dalyviai priima sprendimą baigti atvejo vadybą.

### 39 straipsnis. Veiksmai, esant kompleksinės pagalbos vaikui ir šeimai poreikiui

1. Atvejo vadybininkas, nustatęs kompleksinės pagalbos vaikui ir šeimai poreikį per 7 darbo dienas organizuoja atvejo nagrinėjimo posėdį, kuriame šeima supažindinama su išsamaus pagalbos vaikui ir šeimai vertinimo rezultatais ir paaiškėjusiu kompleksinės pagalbos vaikui ir šeimai poreikiu, informuojama apie galimas ir jai siūlomas teikti paslaugas, su ja sutariama dėl vaikui ir šeimai teiktinų paslaugų pobūdžio, būdo ir masto ir sudaromas pagalbos šeimai planas. Tuo tikslu į posėdį kviečiami:

1) socialinis darbuotojas, sveikatos priežiūros įstaigos specialistas, švietimo įstaigos, kurioje vaikas yra ugdomas, atstovas, kiti specialistai, dirbantys su vaiku ir šeima ir galintys jiems suteikti pagalbą. Posėdyje gali dalyvauti bendruomenės ir nevyriausybių organizacijų atstovai, atstovaujantys šeimų interesus, nebent tėvai ar kiti vaiko atstovai pagal įstatymą tam prieštarautų;

2) vaikas (pagal poreikį) ir jo tėvai ar kiti vaiko atstovai pagal įstatymą.

2. Esant kompleksinės pagalbos vaikui ir šeimai poreikiui, dėl jos teikimo yra išklausoma vaiko nuomonė (jeigu jis dalyvauja) arba vaiko nuomonę pateikia su vaiku dirbantis specialistas, taip pat išklausomi vaiko tėvų ar kitų vaiko atstovų pagal įstatymą pasiūlymai arba šie pasiūlymai pateikiami raštu. Atvejo vadybos posėdis yra protokoluojamas ir gali būti daromas posėdžio garso įrašas.

4. Posėdžio metu pateikta informacija apie privatų šeimos gyvenimą yra konfidenciali. Vaiko tėvų arba vaiko atstovų pagal įstatymą viešinamai informacijai apie šeimos privatų gyvenimą konfidencialumo reikalavimas nėra taikomas.

5. Esant kompleksinės pagalbos vaikui ir šeimai poreikiui, atvejo vadyba vykdoma ir pagalbos planas sudaromas šio įstatymo 37 ir 41 straipsniuose nustatyta tvarka.

6. Atvejo vadybos metu atliekant pagalbos plano peržiūrą ir paaiškėjus, kad vaiko tėvai ar kiti jo atstovai pagal įstatymą nekeičia vaikui žalingo elgesio ir toliau vengia atlikti savo pareigas, nesirūpina vaiku ir jo auklėjimu, piktnaudžiauja tėvų valdžia, vaiko tėvai ar kiti vaiko atstovai pagal įstatymą gali būti įspėjami dėl atsakomybės jiems taikymo. Pagalbos plano peržiūros metu nustatčius, kad dėl krizės šeimoje atsiranda intensyvesnės pagalbos vaikui ir šeimai poreikis, atliekami šio įstatymo 40<sup>1</sup> straipsnyje nustatyti veiksmai.“

## 19 straipsnis. 40 straipsnio pakeitimas

Pakeisti Įstatymo 40 straipsnį, išdėstant jį nauja redakcija:

~~„40 straipsnis. Veiksmai, nustatę antrąją grėsmę vaikui lygi~~

~~1. Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba ar jos įgaliotas teritorinis skyrius, įvertinęs socialinės aplinkos rizikos veiksnius bei rizikos veiksnius, susijusius su vaiko tėvais ar kitais vaiko atstovais pagal įstatymą ir jų santykiais su vaiku, jeigu jie kelia realų pavojų vaiko saugumui, sveikatai ir gyvybei, arba nustatęs, kad vaiko tėvai ar kiti vaiko atstovai pagal įstatymą nesiima reikiamų veiksmų vaiko saugumui užtikrinti ir taip sudaro sąlygas atsirasti grėsmei vaiko sveikatai ar gyvybei, bei nustatęs antrąją grėsmę vaikui lygi, nedelsdamas:~~

~~1) paima vaiką iš jam nesaugios aplinkos, prireikus tam pasitelkdamas policijos pareigūnus;~~

~~2) socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatyta tvarka inicijuoja atvejo vadybininko paskyrimą, jeigu jis nebuvo paskirtas anksčiau, ir kartu su atvejo vadybininku teikia prašymą Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos vadovui ar jo įgaliotam asmeniui dėl mobiliosios komandos sudarymo. Mobilųjų komandų sudarymo, specialistų atrankos ir jų darbo tvarkos aprašą tvirtina socialinės apsaugos ir darbo ministras.~~

~~2. Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba ar jos įgaliotas teritorinis skyrius, paėmęs vaiką iš jam nesaugios aplinkos, šio įstatymo 42 straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka ne vėliau kaip per 3 darbo dienas Civilinio kodekso 3.254<sup>1</sup> straipsnyje nustatyta tvarka kreipiasi į teismą dėl leidimo paimti vaiką iš jo tėvų ar kitų vaiko atstovų pagal įstatymą bei Civilinio kodekso ir šio įstatymo nustatyta tvarka inicijuoja laikinosios globos (rūpybos) vaikui nustatymo organizavimą.~~

~~3. Įsiteisėjus teismo nutarčiai atsisakyti išduoti leidimą paimti vaiką iš jo tėvų ar kitų vaiko atstovų pagal įstatymą, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba ar jos įgaliotas teritorinis skyrius nedelsdamas organizuoja vaiko grąžinimą jo tėvams ar kitiems jo atstovams pagal įstatymą, taip pat šio įstatymo 39 straipsnyje nustatyta tvarka inicijuoja pagalbos šeimai teikimą.~~

~~4. Gavęs šio straipsnio 1 dalies 2 punkte nurodytą prašymą, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos vadovas ar jo įgaliotas asmuo per vieną darbo dieną sudaro mobiliąją komandą, kuri per vieną darbo dieną pradeda intensyvią darbą su vaiku, jo tėvais ar kitais vaiko atstovais pagal įstatymą ir per 14 dienų nuo vaiko paėmimo iš jam nesaugios aplinkos dienos:~~

~~1) atlieka intensyvią mobiliosios komandos darbą su šeima, bendradarbiaudama su atvejo vadybininku;~~

~~2) kartu su atvejo vadybininku įvertina šeimos poreikius dėl pagalbos ir socialinės rizikos lygi šeimoje;~~

~~3) teikia intensyvią konsultacinę ir kitokią pagalbą šeimai, siekdama būtinos šeimos narių elgesio korekcijos ir saugios gyvenamosios aplinkos vaikui sudarymo;~~

~~4) pateikia rekomendacijas atvejo vadybininkui dėl tolesnio darbo su šeima organizavimo.~~

~~5. Mobiliajai komandai baigus intensyvią darbą su šeima ir paaiškėjus, kad:~~

~~1) tėvai pakeitė savo netinkamą elgesį su vaiku ir dėl to negresia pavojus jo saugumui, sveikatai ar gyvybei ir nelieka socialinės rizikos veiksnių, vaikas nedelsiant grąžinamas tėvams, o savivaldybė užtikrina šeimos stebėseną — ne ilgiau kaip 3 mėnesius vykdo šeimos lankomąją priežiūrą;~~

~~2) tėvai stengiasi keisti arba pakeitė savo netinkamą elgesį su vaiku ir dėl to negresia pavojus vaiko saugumui, sveikatai ar gyvybei, tačiau išlieka socialinės rizikos veiksniai, taikoma atvejo vadyba pagal šio įstatymo 39 straipsnio nuostatas dėl pirmojo grėsmės vaikui lygio ir sprendžiamas klausimas dėl vaiko grąžinimo tėvams;~~

~~3) tėvai nesistengia keisti savo netinkamo elgesio su vaiku ir išlieka pavojus vaiko saugumui, sveikatai ar gyvybei, atvejo vadybininkui pateikiamos rekomendacijos dėl tolesnio darbo su šeima organizavimo, o atvejo vadybininkas vykdo atvejo vadybą, sudaro pagalbos planą ir atlieka kitas funkcijas šio įstatymo 41 straipsnyje nustatyta tvarka.~~

~~6. Atvejo vadybos metu atliekant pagalbos plano peržiūrą ir paaiškėjus, kad, atlikus intensyvią mobiliosios komandos darbą su šeima ir pritaikius pagalbos plane nustatytas priemones, per 60 dienų vaiko tėvai ar kiti jo atstovai pagal įstatymą nedėjo pastangų ir nepakeitė savo elgesio, toliau vengia atlikti savo pareigas, auklėti vaikus, piktnaudžiauja tėvų valdžia arba nesirūpina vaikais, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba ar jos įgaliotas teritorinis skyrius Civilinio kodekso nustatyta tvarka kreipiasi į teismą dėl laikino ar neterminuoto tėvų valdžios apribojimo, vaiko nuolatinės globos (rūpybos) nustatymo ir išlaikymo vaikui priteisimo. Tokiu atveju vaiko laikinoji globa (rūpyba) tęsiama, kol teismas priims sprendimą dėl laikino ar neterminuoto tėvų valdžios apribojimo, nuolatinės globos (rūpybos) nustatymo ir išlaikymo vaikui priteisimo. Teismui atmetus ieškinį dėl laikino ar neterminuoto tėvų valdžios apribojimo ir~~

~~nuolatinės globos (rūpybos) nustatymo, laikinoji globa (rūpyba) tęsiama Civilinio kodekso ir šio įstatymo nustatyta tvarka.~~

~~7. Atvejo vadybos metu atliekant pagalbos plano peržiūrą ir paaiškėjus, kad vaiko tėvai ar kiti jo atstovai pagal įstatymą pradeda keisti savo elgesį ir rūpintis vaiko saugumu, auklėjimu ir priežiūra, tačiau išlieka pirmajam grėsmės vaikui lygiui priskirtini rizikos veiksniai, turi būti nagrinėjamas klausimas dėl vaiko grąžinimo jo tėvams ar kitiems jo atstovams pagal įstatymą, koreguojamas pagalbos planas ir atliekami kiti šio įstatymo 39 straipsnio 4 ir 6 dalyse numatyti veiksmai.~~

**40 straipsnis. Veiksmai, nustačius vaikui ir šeimai reikalingos intensyvios pagalbos poreikį**

**1. Jeigu išsamaus vaiko ir šeimos poreikių vertinimo metu atvejo vadybininkas nustato, jog yra reikalingas didesnis pagalbos vaikui ir šeimai teikimo mastas, yra priimamas sprendimas suintensyvinti pagalbą šeimai.**

**2. Sprendimo suintensyvinti pagalbą šeimai, ją pratęsti ar ją baigti priėmimui yra taikoma 39 straipsnio 2–3 dalyse nustatyta procedūra. Priimant sprendimą suintensyvinti pagalbą šeimai yra būtina pagrįsti gilesnės intervencijos į šeimą būtinybę, taip pat nuspręsti dėl intensyvios pagalbos teikimo trukmės ir masto.**

**3. Priėmus sprendimą suintensyvinti pagalbą šeimai, atvejo vadybininkas parenka tam reikalingus būdus ir priemones. Intensyvios pagalbos teikimui gali būti pasitelkiama mobilioji komanda. Intensyvesnės pagalbos teikimas šeimai gali apimti lankomąją priežiūrą, šeimos apgyvendinimą krizių centre ar kitą analogišką pagalbą, kurios metu šeima stebima ir ugdomi vaiko priežiūrai reikalingi įgūdžiai. Intensyvios pagalbos šeimai teikimo tvarką ir jų apimtį nustato Vyriausybės įgaliota institucija.**

**4. Po intensyvios pagalbos teikimo atvejo vadybininkas atlieka įvertinimą dėl tolesnio vaiko tėvų ar kitų vaiko atstovų pagal įstatymą gebėjimo rūpintis vaiku.**

**5. Baigus intensyvų darbą su šeima ir paaiškėjus, kad vaiko tėvai ar kiti vaiko atstovai pagal įstatymą:**

**1) įgijo reikiamus įgūdžius, leidžiančius jiems savarankiškai pasirūpinti vaiku, ir nebėra kompleksinės pagalbos vaikui ir šeimai poreikio, atvejo vadyba baigiama, o savivaldybė užtikrina šeimos stebėseną – ne ilgiau kaip 3 mėnesius vykdo šeimos lankomąją priežiūrą;**

**2) dar neįgijo reikiamų įgūdžių, leidžiančių jiems savarankiškai pasirūpinti vaiku, ir tebeegzistuoja kompleksinės pagalbos vaikui ir šeimai poreikis, toliau taikoma atvejo vadyba pagal šio įstatymo 39 straipsnio nuostatas;**

**3) nesistengia keisti savo netinkamo elgesio su vaiku, toliau vengia atlikti savo pareigas, auklėti vaikus, sistemingai piktnaudžiauja tėvų valdžia arba nesirūpina vaiku, vaikas ir šeima ruošiami vaiko atskyrimui ir globai.**

**6. Atvejo vadybos metu atliekant pagalbos plano peržiūrą ir paaiškėjus, kad vaiko tėvai ar kiti jo atstovai pagal įstatymą nedėjo pastangų ir nepakeitė savo elgesio, toliau vengia atlikti savo pareigas, auklėti vaikus, sistemingai piktnaudžiauja tėvų valdžia arba nesirūpina vaikais, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba ar jos įgaliotas teritorinis skyrius, esant motyvuotam atvejo vadybininko teikimui, Civilinio kodekso nustatytais atvejais kreipiasi į teismą dėl laikino ar neterminuoto tėvų valdžios apribojimo, vaiko nuolatinės globos (rūpybos) nustatymo ir išlaikymo vaikui priteisimo.**

7. Kol teismas priims sprendimą dėl laikino ar neterminuoto tėvų valdžios apribojimo, nuolatinės globos (rūpybos) nustatymo ir išlaikymo vaikui priteisimo, esant būtinybei užtikrinti vaiko interesus gali būti steigama laikinoji globa (rūpyba).

8. Teismui atmetus ieškinį dėl laikino ar neterminuoto tėvų valdžios apribojimo ir nuolatinės globos (rūpybos) nustatymo, sprendžiamas klausimas dėl laikinosios globos (rūpybos) nustatymo arba jos pratęsimo Civilinio kodekso ir šio įstatymo nustatyta tvarka.“

## 20 straipsnis. 41 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 41 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Atvejo vadybininkas įvertina vaiko ir šeimos poreikius bei jos aplinką, telkia bendruomenės narius ir specialistus reikalingai pagalbai teikti bei koordinuoja pagalbos vaikui ir šeimai procesą. Atvejo vadybininkas padeda rasti **šeimai** geriausią problemų sprendimo būdą, sudaro sąlygas šeimai spręsti problemas, nuolat stebi ir koreguoja intensyvaus prevencinio ir socialinio darbo procesus.“

2. Pakeisti 41 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. ~~Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybai ar jos įgaliotam teritoriniam skyriui nustatčius pirmąją grėsmę vaikui lygi, atvejo~~ **Atvejo** vadybininkas per **30 darbo dienų** nuo jo paskyrimo:

1) atlieka **išsamų vaiko ir šeimos poreikių vertinimą, esant būtinybei tuo tikslu** pareikalaudamas iš švietimo, socialines paslaugas teikiančių įstaigų, teisėsaugos institucijų, vietos bendruomenės ir nevyriausybinų organizacijų turimos informacijos apie vaiką, jo šeimą ar kitus svarbius vaikui asmenis. Ši informacija atvejo vadybininkui teikiama neatlygintinai;

2) kai yra tarnybinis būtinumas, vaiko atvejo vadybininkas turi teisę neatlygintinai gauti išvadas iš sveikatos priežiūros įstaigos, kurioje yra priregistruotas vaikas dėl vaikui suteiktų ir reikalingų suteikti sveikatos priežiūros paslaugų ar išvadas dėl vaiko atstovų pagal įstatymą sveikatos būklės iš sveikatos priežiūros įstaigos, kurioje jie yra priregistruoti, asmens sveikatos priežiūros ~~įstaigos darbuotojams~~ **specialistams** nurodant, ar jų sveikatos būklė leidžia pasirūpinti vaiku;

3) inicijuoja pagalbos plano sudarymą kartu su specialistais, kurie dalyvauja vaiko atvejo vadyboje, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos ar jos įgalioto teritorinio skyriaus atstovu ar kitais šio įstatymo 39 straipsnio 2 dalies 1 punkte nurodytais ~~subjektais~~ **asmenimis**.“

3. Pakeisti 41 straipsnio 6 dalies 1 punktą ir jį išdėstyti taip:

„1) nusiunčia vaiko atstovus pagal įstatymą gauti paslaugų ir koordinuoja jų teikimą, prireikus suteikia vaiko tėvams ar kitiems jo atstovams pagal įstatymą informaciją apie galimybes dalyvauti ~~pozityviosios~~ tėvystės įgūdžių ugdymo, vaiko apsaugos nuo smurto užtikrinimo mokymuose, pagal poreikį nukreipia vaiko tėvus ar jo atstovus pagal įstatymą gauti taikinamojo tarpininkavimo (mediacijos) paslaugas ir informaciją apie kitas šeimai reikalingas paslaugas.“

4. Pakeisti 41 straipsnio 6 dalies 5 punktą ir jį išdėstyti taip:

„5) nustatęs, kad pagalbos plane nustatytos priemonės ir teiktos paslaugos per 12 mėnesių nepadėjo vaiko atstovams pagal įstatymą ir kartu su vaiku gyvenantiems asmenims pakeisti elgesio su vaiku, jie neužtikrina vaiko teisių arba pažeidžia jas ir dėl to yra realus **ir tiesioginis** pavojus vaiko ~~saugumui~~, sveikatai ar gyvybei, atvejo vadybininkas kreipiasi į Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybą ar jos įgaliotą teritorinį skyrį ir teikia jai (jam) siūlymą dėl vaiko paėmimo iš ~~jam nesaugios aplinkos~~ **įstatyminių atstovų** bei globos (rūpybos) vaikui

nustatymo. Šiame punkte nurodytas 12 mėnesių terminas gali būti trumpesnis, jeigu jo pakanka atitinkamoms išvadoms padaryti.“

5. Pakeisti 41 straipsnio 7 dalį.

„7. Vaiko tėvai ar kiti jo atstovai pagal įstatymą turi teisę kreiptis į ~~Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos vadovą dėl grėsmės vaikui lygio nustatymo pagrįstumo ar į savo gyvenamosios vietos savivaldybės administracijos direktorių dėl pagalbos plano sudarymo pagrįstumo.~~“

## 21 straipsnis. 42 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 42 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba ar jos įgaliotas teritorinis skyrius, gavęs **motyvuotą atvejo vadybininko mobiliosios komandos specialisto, įgalioto nagrinėti pranešimus apie vaiko teisių pažeidimus,** siūlymą paimiti vaiką iš ~~jam nesaugios aplinkos~~ **vaiko tėvų ar vaiko atstovų pagal įstatymą ir įvertinęs jo pagrįstumą arba savarankiškai nustatęs, kad toje aplinkoje iškilo pavojus vaiko saugumui, sveikatai ar gyvybei:**

~~1) šio įstatymo 36 straipsnio 5 dalyje nustatyta tvarka paima vaiką iš jam nesaugios aplinkos;~~

**21) ne vėliau kaip per 3 darbo dienas Civilinio kodekso 3.254<sup>1</sup> straipsnyje nustatyta tvarka kreipiasi į teismą dėl leidimo paimiti vaiką iš jo tėvų ar kitų jo atstovų pagal įstatymą išdavimo;**

**2) gavęs teismo leidimą šio įstatymo 36<sup>3</sup> straipsnyje nustatyta tvarka paima vaiką iš jo tėvų ar vaiko atstovų pagal įstatymą.**“

2. Pakeisti 42 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Prašymas dėl leidimo paimiti vaiką iš jo tėvų ar kitų jo atstovų pagal įstatymą nagrinėjamas Civilinio proceso kodekso ~~XXXIX XIX~~ skyriuje nustatyta tvarka.“

3. Pakeisti 42 straipsnio 5 dalies 2 punktą ir jį išdėstyti taip:

„2) jeigu kyla **realus ir tiesioginis** pavojus vaiko ~~saugumui,~~ sveikatai ar gyvybei, skubiai paima vaiką iš jam nesaugios aplinkos ir kreipiasi į teismą dėl leidimo paimiti vaiką iš jo tėvų ar kitų jo atstovų pagal įstatymą.“

## 22 straipsnis. 43 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 43 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Jeigu šio įstatymo ~~36-36~~<sup>1</sup> straipsnio 5 dalyje nustatytais pagrindais vaikas, paimitas iš jam nesaugios aplinkos, negali būti grąžintas tėvams ar kitiems vaiko atstovams pagal įstatymą, jis laikinai apgyvendinamas saugioje aplinkoje Civilinio kodekso 3.264 straipsnio 5 dalyje nustatyta prioriteto tvarka.“

## 23 straipsnis. 50 straipsnio pakeitimas.

1. Pakeisti 50 straipsnio 1 dalies 4 punktą ir jį išdėstyti taip:

„4) teikia socialinės apsaugos ir darbo ministrui tvirtinti įgaliotų tarnautojų sudėtį. Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos įgaliotų teritorinių skyrių ~~tarnautojų, priimtų į pareigas šiam įstatymui įsigaliojus kvalifikacinius tarnautojai privalo būti nepriekaištingos reputacijos ir turėti tinkamą kvalifikaciją, atitinkančią socialinės apsaugos ir darbo ministro patvirtintus reikalavimus. Kriterijai, kada asmuo negali būti laikomas nepriekaištingos reputacijos, yra apibrėžti Valstybės tarnybos įstatyme. kvalifikacinius reikalavimus nustato ir tvirtina socialinės apsaugos ir darbo ministras.~~“

2. Pakeisti 50 straipsnio 1 dalies 10 punktą ir jį išdėstyti taip:

„10) koordinuoja mobiliųjų komandų darbą dėl **skubios ir (ar) tęstinės pagalbos vaikui ir** pagalbos šeimai suteikimo.“

3. Pakeisti 50 straipsnio 1 dalies 13 punktą ir jį išdėstyti taip:

„13) sudaro mobiliąsias komandas intensyviai pagalbai šeimai teikti. Mobiliųjų komandų specialistai **privalo būti nepriekaištingos reputacijos ir turėti tinkamą kvalifikaciją, atitinkančią socialinės apsaugos ir darbo ministro patvirtintus reikalavimus. Kriterijai, kada asmuo negali būti laikomas nepriekaištingos reputacijos, yra apibrėžti Valstybės tarnybos įstatyme.**“

#### **24 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas**

1. Šis įstatymas, išskyrus šio straipsnio 2 dalį, įsigalioja 2019 m. gegužė 1 d.

2. Lietuvos Respublikos Vyriausybė ir jos įgaliotos valstybės institucijos iki 2019 m. balandžio 30 d. priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.

*Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.*

Respublikos Prezidentas

Teikia

Seimo narys

Ramūnas Karbauskis